

Emnedatakomiteen

Referat fra ekstraordinært møte 13. Januar 2025

Til stede:

Fra komiteen:

Anders Meyn Jensen (NB)

Marit Kristine Ådland (OsloMet)

Guro Bø (Deichman)

Asbjørn Risan (Sikt)

Vibeke Stockinger Lundetræ (UiO)

Hege Nenseth (på Teams) (BS)

Stine Riise Hullstein (BB)

Kari Mathisen (NB)

Eksterne:

Elise Conradi (BS) – kun på begynnelsen av møtet

Fride Fosseng (BB) – kun på begynnelsen av møtet

Referent: Kari Mathisen (NB)

1:25 – Godkjenning av dagsorden og innkalling.

2:25 – Innlegg fra prosjektgruppa (se vedlegg)

Elise Conradi fra Biblioteksentralen og Fride Fosseng fra Bokbasen var til stede for å redegjøre kort for anbefalingen fra prosjektgruppa. Presentasjonen er vedlagt referatet.

Noen sentrale poenger fra presentasjonen:

- Premissene for arbeidet er at det er færre ressurser til katalogisering og klassifikasjon både innenfor utdanningssystemet og folkebiblioteksektoren.
- Kunnskapsorganisering blir nedprioritert både nasjonalt og internasjonalt. Hvordan skal vi gripe dette an uten å miste viktige ting på området og utnytte ny teknologi til å ta vare på mye av det gamle.
 - o I den forbindelse kom det et forslag fra Biblioteksentralen og Bokbasen om utvikling av et nytt emnesystem (NEO) tidlig høsten 2024, for å:
 - «Bidra til mer konsistens i bibliotekataloger
 - Rasjonalisere arbeid med emnebeskrivelse

*I og med at det er en så tett kobling mellom emneord og klassifikasjon i Bibbi-emner, og at denne nå skulle endres, foreslo Biblioteksentralen og Bokbasen at prosjektgruppen også kunne se om det var områder der **deweyarbeidet kunne forenkles**, uten at det ville ha følger for gjenfinning i folke- og skolebibliotek.» (Sitert fra vedlagt presentasjon).*

Prosjektgruppa har bestått av medlemmer fra Nasjonalbiblioteket, Bokbasen og Biblioteksentralen. Fristen for leveranse av nytt felles emnesystem er 1. april 2025. Fristen for å foreslå Dewey-forenklinger var 1.12.2024. Anbefalingen fra prosjektgruppa ble sendt 21.11.24 uten at NBs medlemmer fikk uttalt seg.

Videre anbefalinger og momenter fra presentasjonen finnes i prosjektgruppas presentasjon (vedlagt referatet) og i prosjektgruppas utsendte anbefalinger.

Prosjektgruppa stilte avslutningsvis følgende spørsmål til komiteen:

«Er det villighet å se på muligheter for å forenkle deweyarbeid for hele sektoren? Hvis ja:

1. *Kan forslagene våre få en grundig behandling?*
 - *Hva er de faktiske konsekvensene for gjenfinning og hylleplassering av å ikke alltid bygge helt ut?*
 - *Hva er de faktiske konsekvensene for gjenfinning og hylleplassering hvis det finnes både utbygde og ikke-utbygde numre for de samme bøkene?*
2. *Dersom våre forslag ikke blir vedtatt, kan EDK foreslå andre muligheter for forenkling?»*

Anders: Presisering til spørsmål 2: EDK skal ikke vedta hvorvidt forslagene fra prosjektgruppa skal gjennomføres eller ikke, og er ikke beslutningstager for prosjektet. EDK skal skrive en anbefaling til beslutningstager (NB), basert på møtet i dag og på informasjonen EDK har fått.

Til saken om utviklingen av et felles emneordssystem (sammenfatning av innspill):

- EDK stiller seg positiv til arbeidet, og det ble sagt at det er et stort framskritt å harmonere emnevokabularene.
- Dette angår i første rekke folke- og skolebiblioteksektoren. Fagbibliotekene har sine egne emnevokabular.
- Representantene fra prosjektgruppa fikk spørsmål om hva planene for overgangen til nytt emnevokabular var: For implementering av dette prosjektet med felles emnesystemer er metadatabrønnen sentral. Bokbasen har ansvar for

metadatalleveransen og postene vil vaskes i denne brønnen samtidig som man skal ta hensyn til folkebibliotekenes eksisterende kataloger. Det vil bli en hierarkisk struktur, der BS og BB vil samordne emnesystemet og slutte med emneord i streng.

- EDK stiller seg positiv til at emneord i streng nå fases ut.

3:25 – Avklaringer og spørsmål rundt prosessen og EDK sitt arbeid med saken

- Anders: *Det ble etterspurt et mandat for prosjektet. Et formelt mandat finnes ikke, i ordets rette forstand, og det nærmeste vi kommer dette, er prosjektbeskrivelsen som ble sendt ut på forhånd.*
- *Til pkt. 3 – Gjenbruk av klassifikasjon. Selv om det står nevnt i punktet, må det presiseres at dette ikke, formelt sett, er en del av selve anbefalingen. Dette er informasjon som er innhentet av Nasjonalbiblioteket i etterkant av utsendelsen, over e-post. Likevel må konsekvensene som beskrives i dette punktet tas i betraktning.*

Vi beredger eventuelle misforståelser som har oppstått underveis. I tillegg vil det anbefalingene om eventuelle forenklinger av Dewey behandles internt av NB og EDK) er i tråd med det vi hadde tenkt.

Det er riktig forstått at vi foreslår å gjenbruke utbygde numre som allerede eksisterer i WebDewey eller fra andre aktører. Dette kan ha som konsekvens at det kan oppstå områder der bøker med utbygde numre står sammen med bøker som ikke er utbygde. Fra vårt ståsted mener vi at dette vil ha lite konsekvens for hylleoppsett og gjenfinning hos folkebibliotek, da forenklingen primært anbefales brukt på områder med lite litteraturbelegg og bestemt ut ifra en skjønnsvurdering til katalogisatoren.

Vi kan stille til et møte om den tekniske forvaltningen av emnesystemet alle tidspunkter som er foreslått

- Anders: *Det må avklares hva EDK skal ta stilling til på dette møtet, hva som skal være grunnlaget for anbefalingen vi kommer med. Viktig at grunnlaget vi viser til og vurderer er dokumenterbart og offisielt:*
 - Enighet i komiteen om at det som skal tas stilling til er dokumentet prosjektgruppa sendte ut 21.11.24. Likevel må de momentene som ble redegjort for på møtet i dag, av prosjektgruppas representanter, være med som diskusjonsgrunnlag. På bakgrunn av dette skal EDK komme med en anbefaling til NB med utgangspunkt i de spørsmålene som er sendt ut.
 - Det ble videre kommentert at prosjektbeskrivelsen har en utydelig avsender.
 - Videre ble det påpekt at anbefalingen fra prosjektgruppa inneholder både anbefalinger for Dewey-klassifikasjon, og for et nytt felles emnesystem. Skal EDK ta stilling til begge deler?
 - EDK skal bare ta stilling til anbefalingene tilknyttet forenklinger for bruk av Norsk WebDewey. RM-gruppen og Nasjonalbibliotekets interne arbeidsgruppe har fått de samme spørsmålene som EDK. Det kan være opp til EDK å se på emnesystemet i tillegg, dersom komiteen ønsker det.

- Det er Nasjonalbiblioteket som ønsker at EDK skal gå inn i problemstillingen rundt forslagene til Dewey-forenklinger etter anbefalingen fra Biblioteksentralen og Bokbasen.

4:25 – Diskusjon rundt prosjektgruppas anbefalinger for forenkling av Dewey-klassifikasjon

I diskusjonen kom det mange innspill. Her følger en forsøkt sammenfatning av synspunkter og temaer som ble tatt opp i diskusjonen. Dette er forsøkt gjort uten for stor endring av innhold. De ferdig formulerte anbefalingene, som er resultatet av denne diskusjonen, publiseres i et eget dokument.

Pkt. 1

Anbefalingen om fullstendig klassifikasjon

Prosjektgruppa anbefaler at «anbefalingen om fullstendig klassifikasjon» endres ved at denne setningen fjernes:

Anvisningene i WebDewey skal følges, og klassifikasjonsnummeret bør som hovedregel være så fininndelt som systemet gir mulighet til.

Hvilke konsekvenser vil denne endringen kunne få, både for de som klassifiserer og for katalogene?

- UiO: Det er forskjellige behov i folkebibliotek- og fagbiblioteksektorene. Anbefalingen ser helt bort fra hva fagbibliotek trenger. Dette er problematisk når fagbibliotekene gjenbraker data. I dag er NBs klassifikasjon den autoritative, og den skal gjenbrukes. Hvis man ikke er enig i klassifikasjonen, kan man ta en diskusjon om saken med NB. Argumenter om at forenkling gir mindre arbeid, kan medføre at arbeidet må gjøres et annet sted.
- Bokbasen (BB): Om man ikke har den dype fagkompetansen som kreves, vil man bruke mye tid på å finne riktig nummer. Blir det så stor forskjell om man fjerner setningen i anbefalingen? Er det riktig at så spesialiserte emner skal uttrykkes? Man vil bygge nummer med den spesifisiteten som trengs og det åpner for å bruke mindre tid på litteratur med mindre belegg. Sektoren kan gå i dialog om nummersetting fremdeles, selv om man fjerner setningen i anbefalingen. Det er viktig å huske premisset om færre ressurser til klassifikasjon og katalogisering. De som har behov for videre utbygging i fagbibliotekene kan gjøre dette bedre enn generalistene i Bokbasen.
 - Til dette innvendes igjen punktet om at det reelt sett blir snakk en flytting av arbeid, fremfor faktisk innsparing av ressurser.
- Ved behov for endring av klassifikasjonsnummer, vil det være stor forskjell mellom måten Bokbasen og de som jobber i bibliotekene håndterer dette.
- BS: Derfor er det viktig å få det riktig første gangen, men samtidig etterstrebe å klassifisere fullt ut der det trengs.

- OsloMet: Det er snakk om et prinsipielt skifte – som man også må se pragmatisk på. Forenklingen kan gi inkonsistens i katalogene. Men det viktigste blir at Nasjonalbiblioteket og fagbibliotekene snakker sammen. Det er fagbibliotekene som først og fremst berøres av de foreslåtte endringene.
- Har fagbibliotekene behov for fininndelingen eller vil det holde med en kombinasjon av grovere Dewey-inndeling og emneord, som kan være mer kostnadseffektivt?
- Deichman: For Deichman vil det ikke ha store konsekvenser, men likevel har Deichman behov for fasetter, f.eks. å kunne inndeles i persongrupper. Det sentrale er om man skal ha hele biblioteksektoren i tankene.
- Gjenbruk av data vil være enklere med bruk av fullstendig nummer.
- Det er usikkert om forenkling i Dewey straffer seg i den andre enden. Dette er for lite utredet.
- Sikt: Behovene kan endre seg over tid. Det er vanskelig å vite hva vi trenger i fremtiden og hva AI kan hjelpe oss med. Forholdet mellom hylleplassering og klassenummer er et evig problem, inkludert en mulig endring av disse. EDK bør også ta et standpunkt i forslaget til forenkling av Dewey som endrer helt på utgangspunktet som er fullstendig klassifikasjon. Det bør klassifiseres så grundig som mulig for best mulig gjenfinning.
- NB betraktes i dag som en autoritativ kilde for klassifikasjon. Forslaget til prosjektgruppa er en anbefaling om korrekt klassifikasjon, med et premiss om korrekt klassifikasjon for folkebibliotek. Hvis ikke NB skal være en autoritet på området for hele sektoren og nasjonalbibliografien, er det en stor endring.
- Hvis fagbibliotekene har et ønske om eller et behov for samarbeid, hvem skal ha ansvar for dette og være den autoritative kilden?
- Forslaget vil kunne bryte med prinsippet *én katalogisering og én klassifikasjon – en gang*.
- Utenlandske bøker er ikke en del av nasjonalbibliografien. Hva blir NBs ansvar her?
- BB: For oversatt litteratur vil klassenummer settes på verksnivå. Det vil være aktuelt å gjenbruke klassifikasjonsnumre fra andre land/steder om de finnes.
- Det vil kunne bli en miks av fullstendig og grunnere klassifikasjonsnumre om hverandre.
- BB: Bokbasen vil klassifisere og reklassifisere ved behov, for eksempel ved ny utgave eller ved oppretting av feil.
- NBs arbeidsgruppe uttaler at man bør beskrive fagområdet så dypt som mulig. Hittil har nasjonalbibliografien vært uten generelle emneord. Det er flere som klassifiserer til nasjonalbibliografien, også NB selv. Arbeidsgruppen mener at det er viktig at det blir gjort likt.
- Det er en mulighet for at nasjonalbibliografien kan ta inn emneord. Da blir den ikke fullstendig, men det er den heller ikke i dag. Klassifikasjonsnivået vil bli basert på litteraturbelegget. For det samiske for eksempel vil det bli klassifisert fullt ut.

- Kan man kanskje la anbefalingen stå som den er, og likevel ivareta fleksibilitet for klassifikasjon? I anbefalingen står det at det som «hovedregel» skal klassifiseres så fininndelt som mulig.
- Kan man legge til rette for bedre kommunikasjon mellom fagmiljøene, slik at usikkerhet kan takles direkte, og man kan be om hjelp til klassifikasjon der man er usikker?
- Hvem kan spille inn riktig nummer hvis BS/BB trenger det? Tidligere hadde noen ansvar for det enkelte fagområdet. Det er ikke så ofte man er i dialog med NB om mulig endring av klassifikasjonsnummeret. For det mest spesielle klassifiserer fagbibliotekene selv, for eksempel doktorgradsavhandlinger. BS får tilbakemelding på klassifikasjon fra NB et par ganger i uka maks.
- Det er mange levende system i sving og det vil etter hvert komme en metadatabrønn som får en viktig funksjon. Det kan også medføre at når et nummer kommer i et system, kan det forplante seg videre i andre system.

Pkt. 2.

Forslag til forenklinger

(Disse er ment som et utkast til mulige forenklinger, og er delt i tre:)

- a. *Områder det er mulig å droppe klassifikasjon*
 - *Bøker for små barn - må defineres nærmere hva det omfatter*
 - *Skjønnlitteratur - forutsetter gjenfinning på originalspråk*
 - *Tegneserier*
 - *Eventyr (folkeeventyr + kunsteventyr)*
 - *Utstillingskataloger*
- OsloMet: Tegneserier er mangfoldig. Skjønnlitterære tegneserier kan gå under skjønnlitteratur, mens fagbøker som tegneserier bør klassifiseres som faglitteratur.
- Deichman: Vi har mye folkeeventyr og det er viktig for oss at dette materialet fremdeles blir klassifisert, og at dette framheves som et eget punkt i lista.
- UiO: Utstillingskataloger er noe et bibliotek kan ha mye av og da blir klassifikasjon viktig.
 - OsloMet: Utstillingskatalogene kan lett sorteres på navn hvis Dewey ikke er hensiktsmessig.
- BS: Klassifiserer ikke utstillingskataloger, men bøker som gis ut i forbindelse med utstillingen.
- Det er vanskelig å utelate klassifikasjon på fagbøker, men for skjønnlitteratur er ikke behovet like stort.
- UiO: Vi klassifiserer all skjønnlitteratur og kan ha forkortet oppstilling når det gjelder den utenlandske skjønnlitteraturen, alt det engelske, det svenske osv. står sammen forkortet. Det kan være ulik praksis på forskjellige steder.

- BS: Katalogposten inneholder originalspråk. Kan man ta dette med i en videre utredning, at klassifikasjon av skjønnlitteratur kan innebære registrering av informasjon som allerede finnes på katalogposten?
 - OsloMet: Det kan oppstå dobbeltregistrering av informasjon i klassifikasjonsnummeret. Hvis man dropper å klassifisere skjønnlitteratur er det kanskje en større besparelse enn de endringene man har diskutert tidligere?
 - BS: Har automatisert klassifikasjon av skjønnlitteratur, på enklere utgivelser. Mer kompliserte skjønnlitterære samlinger, f.eks., er ikke automatisert. Det kan imidlertid også være mye tid å spare på andre områder, f.eks. bøker for små barn.
 - BB: Setter aldri annet enn skjønnlitteratur på utgivelser for 0-2 år. Fra 2 og oppover, kan ting muligens vurderes som fagbøker.
 - OsloMet: Det er ikke er avgjørende for nasjonalbibliografien om det kan tolkes som fag- eller skjønn. Alt unntatt pekebøker bør kunne diskuteres mellom Nasjonalbiblioteket og fagbibliotekene.

b. Sjangre/litteraturtyper en kan tenke seg forenkling

- Lærebøker + tilhørende metodebok for læreren på samme nummer?
 - EDK mener at dette kan være en mulighet,
 - Trenger utredning.
- Jubileumsbøker
 - Her må NB diskutere dette videre med fagbiblioteksektoren.
 - Trenger utredning
- Personlig kristenliv
 - Det kan være vanskelig å sette fingeren på hva disse bøkene faktisk handler om. Kan være er hensiktsmessig forslag
 - Trenger utredning
- Personlig utvikling og analyse.
 - Kan være enklere å plassere disse bøkene i et grovere nummer/fellesnummer.
 - Trenger utredning

c. Konkrete forslag til forenklinger av selve klassifikasjonen, dvs. steder klassifikator kan vurdere å droppe generell forminndeling og eller bruk av spesielle hjelpetabeller.

Hjelpetabell 1:

- UiO: Et problem at hvem som klassifiserer boka først avgjør om nummeret blir fullstendig eller ikke, gjør det litt tilfeldig.

- BB: Ved å endre teksten i anbefalingen, vil klassifikator bruke mindre tid på å bestemme seg for klassifikasjonsdybde.
- Vurderingen som må gjøres om å droppe fasetter eller ikke, er ikke nødvendigvis besparende, og det kan være krevende å huske alle unntak i det daglige arbeidet som prosjektgruppas anbefaling legger opp til.
- OsloMet: Usikker på hva vi sparer av tid ved å droppe generell forminndeling.
- Sikt: Ved å legge en liten fotnote til hva «hovedregelen» innebærer, kan dette gi mer fleksibilitet for klassifikator og samtidig gi rom for å beholde anbefalingen slik den er.
- BS: Gjerne mer dialog med fagmiljøene, men har også mye tidspress på ferdigstilling av boka.

Spesielle hjelpetabeller:

- For spesielle hjelpetabeller må man gå i dialog med fagbibliotekene om eventuell forenkling av disse.

Pkt. 3

Gjenbruk av klassifikasjon

Noe som ikke står i den foreslåtte anbefalingen fra BS/BB, men som er presisert i etterkant, er at BS/BB foreslår å gjenbruke utbygde numre som allerede eksisterer i WebDewey eller fra andre aktører, og å gjenbruke numre som allerede er bygd, også på områder der de ellers ikke vil bygge ut. Dette medfører at det kan oppstå områder der bøker med utbygde numre står sammen med bøker som ikke er utbygde. Prosjektgruppa skriver: «Fra vårt ståsted mener vi at dette vil ha lite konsekvens for hylleoppsett og gjenfinning hos folkebibliotek, siden forenklingen primært anbefales brukt på områder med lite litteraturbelegg og bestemt ut ifra en skjønnsvurdering til katalogisatoren».

Hvordan stiller EDK seg til dette? Hvilke konsekvenser vil en slik praksis ha folke- og skolebibliotek, og hva blir konsekvensene for fagbibliotek, som har mye utenlandsk litteratur?

- OsloMet: Noen av forslagene innebærer en inkonsistens i katalogene og det er det vi må leve med. Det vil være bedre å leve med inkonsistens enn å fjerne bygde numre.
- UiO: Man må se om NB-postene framover kan anses som en autorisert kilde. Det legges opp til at fagbibliotekene kan klassifisere dypere, men de vil ikke kunne endre klassifikasjonen fra NB.

Forslag til anbefaling fra EDK:

- Sikt: Klassifikasjon er viktig. Foreslår at anbefalingen beholdes slik den er, men klassifikatorer kan trenge en utvei med større fleksibilitet enn i dag.
- BS: Dagens formulering åpner for en viss bruk av skjønn. Må lages en definisjon i tillegg.
- BB: Anbefalingen bør reformuleres, men det må jobbes mer med endringen for å finne en god formulering.

- OsloMet: Man bør holde fast ved anbefalingen slik den er nå, men åpne for å endre den på et senere tidspunkt. Man må også se på hvem NB skal være et Nasjonalbibliotek for. Involver fagbiblioteksektoren.

Lysbilde 1

Forenkling av deweyarbeid

En kort redegjørelse for prosjektgruppens anbefaling til
Nasjonalbiblioteket

Lysbilde 2

Biblioteksektoren preges av at det legges av færre ressurser til katalogiserings- og kunnskapsorganiseringsarbeid.

Prosjektgruppen for norske emneord (NEO)

Forslag fra Biblioteksentralen og Bokbasen om å utvikle et nytt felles emnesystem. Begrunnelser:

1. Bidra til mer konsistens i bibliotekataloger
2. Rasjonalisere arbeid med emnebeskrivelse

I og med at det er en så tett kobling mellom emneord og klassifikasjon i Bibbi-emner, og at denne nå skulle endres, foreslo Biblioteksentralen og Bokbasen at prosjektgruppen også kunne se om det var områder der **deweyarbeidet kunne forenkles**, uten at det ville ha følger for gjenfinning i folke- og skolebibliotek.

Lysbilde 4

Prosjektgruppen

Prosjektgruppen ble etablert i slutten av september 2024 og hadde sitt første møte den 26.09.2024.

Gruppen bestod av medlemmer fra Biblioteksentralen, Bokbasen og Nasjonalbiblioteket.

Frist for levering av anbefaling for nytt emnesystem og for forkortelse av deweyarbeid var begynnelsen av desember 2024. Arbeid med utvikling av emnesystem ville da fortsette, med mål om å ha det klart til bruk 1. april 2025.

Lysbilde 5

Anbefalingene

2-delt:

1. **Generell anbefaling om å lette opp på den nasjonale anbefalingen om å alltid bygge ut numre**
2. Anbefalinger om spesifikke områder/litteraturtyper der deweyarbeid kan tenkes forenklet

Lysbilde 6

Generell anbefaling

Fra:

Klassifikasjonsnumre skal være så korrekte og fullstendige som mulig med tanke på gjenfinning. Anvisningene i WebDewey skal følges, og klassifikasjonsnummeret bør som hovedregel være så fininddelt som systemet gir mulighet til. Opplysninger om deweyutgave, språk og klassifikasjonsdato må registreres.

Til:

Klassifikasjonsnumre skal være så korrekte og fullstendige som mulig med tanke på gjenfinning. Opplysninger om deweyutgave, språk og klassifikasjonsdato må registreres.

Lysbilde 7

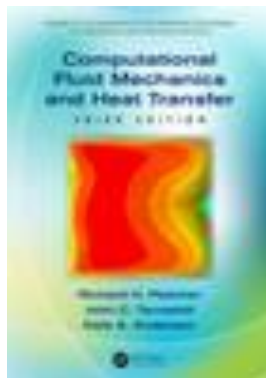
“Klassifikasjonsnumre skal være så korrekte og fullstendige som mulig med tanke på gjenfinning”

- Dette er altså ikke snakk om en forkortelse av emnet (slik numrene i DDK5 var), men en forkortelse av fasetteringen, dvs en forenkling av arbeidet knyttet til nummerbygging.
- På denne måten beholder vi konsistens i hovedemneinnholdet.
- Vi presiserer at vi ikke foreslår å la være å bygge ut i tilfeller der nummerbyggingen har betydning for forståelsen av hovedemnet.
- Vi foreslår heller ikke å la være å bygge ut i tilfeller der det er mye litteraturbelegg for emnet, som da vil påvirke hylleoppsett for de fleste bibliotek.

Lysbilde 8

Bevare konsistens i hovedemneinnholdet

532
Fluid mekanikk

532.001518
Fluid mekanikk –
numerisk analyse

Lysbilde 9

Spørsmål til EDK

Er det villighet å se på muligheter for å forenkle deøyarbeid for hele sektoren? Hvis ja:

1. Kan forslagene våre få en grundig behandling?
 - Hva er de faktiske konsekvensene for gjenfinning og hylleplassering av å ikke alltid bygge helt ut?
 - Hva er de faktiske konsekvensene for gjenfinning og hylleplassering hvis det finnes både utbygde og ikke-utbygde numre for de samme bøkene?
2. Dersom våre forslag ikke blir vedtatt, kan EDK foreslå andre muligheter for forenkling?